

תאטרון במרחב הקהילתי

מתוך השתלמות מורים לתאטרון
מנחת ההשתלמות: רותי בן דור

אלברט איינשטיין אמר כי - "עיקר מהותו
וערכו של היחיד אינו בזכות היותו יצור
מובדל, אלא בזכות היותו חלק מציבור
אנושי גדול"

■ אלו סוגי קהילות אתם מכירים? השוו ביניהן.

■ מהם המאפיינים של קהילה?

■ כיצד התאטרון יכול לבוא לידי ביטוי במרחב קהילתי?

מהי קהילה?

שאלה לחשיבה בבית ולדיון בשיעור הבא:

לאילו סוגי קהילות אתם שייכים? (תיאור הקהילה, הייחודיות שלה, כיצד אני מרגיש/ה בה וכו')

סוגי קהילות

- קהילה גיאוגרפית
- קהילה מקצועית
- קהילה חברתית
- קהילה לומדת
- קהילה עירונית
- קהילה וירטואלית
- קהילה אמנותית / רוחנית
- קהילה דתית
- קהילה עדתית
- קהילה מגדרית
- קהילה על בסיס סוציו-אקונומי
- קהילה משפחתית

מאפיינים של קהילה

- מרחב גיאוגרפי
- אידיאולוגיות
- שורשים וזהות
- תחומי עניין משותפים
- שיתוף
- שייכות
- מחוייבות

תאטרון במרחב הקהילתי

- תאטרון קהילתי מחאתי / תאטרון נגד
- תאטרון קהילתי פולקלוריסטי
- אירועי רחוב פסטיביים (עדלאידע וקרנבלים, עצמאות, הפנינג, ירידים)
- אירועי חג
- טקסים בקהילה
- תאטרון דתי
- תרומה לקהילה (בתי אבות, ניצולי שואה, ילדים וכו')
- תאטרון שורשים – מורשת וזהות
- תאטרון מוזיאולי – יצירת אירוע בימתי מבוסס על אירוע היסטורי מבוצע במוזיאון, בבית הספר או במרחב ציבורי אחר

**תאטרון במרחב הקהילתי שם את האמירה לפני האסתטיקה.
לתאטרון בקהילה יכולים להיות מאפיינים אסתטיים כמו כל אמנות התאטרון
אך לא זה העיקר.**

**תלמידי מגמת תאטרון בית-ספר לאמנויות קמפוס אריסון במחווה לטמפלרים
ברחוב אוליפנט על רקע החומה המקורית ששרדה מחוות רואהם.**

השתתף באירוע "בתים מבפנים" של העיר תל-אביב אפריל 2015

סצינה לדוגמא: געגועי הטמפלר

כתבה: שיר אדליסט

חולדה: לנו היתה ילדות נפלאה.

לאורה: בין הפרדסים והכרמים

חולדה: אבל אני אף פעם לא אוכל לשכוח את השיחות שהורי ניהלו מאחורי הקירות

לאורה: הקשבת להם??????

חולדה: שששש....

(מרתה, אישה טמפלרית יושבת ומכבסת בגיגית ולוח כביסה. בעלה מתגנב מאחוריה)

מרתה: הרמן, לאן אתה הולך?

הרמן: אההה... אני...

מרתה: כבר טיפלת בתפוחי אדמה?

הרמן: אההה... כן אני בדיוק....

מרתה: ובאפרסקים?

הרמן: אפרסקים כן...

מרתה: ובבנות? בתפוזים? תפוחים? מישמשים?

הרמן: כן. מישמשים. כן.

מרתה: הרמן... אתה שוב מתכוון ללכת לבאולינג אצל קוגל בשרונה?.....(שתיקה) הרמן?....(שתיקה)

הרמן

הרמן: כן!!!!!! כן! כן! כן! מה אני יכול להגיד מרתה? אני מודה, אני מתגעגע. אני מתגעגע לבתי הקפה

בגרמניה. למזג האוויר הסגרירי, לאנשים, לאווירה, לאופנה Um Gottes Willen!! מה יש לנו כאן

מרתה? מדבר. חום אימים. חם לי! אנחנו עובדים כל כך קשה, מגדלים גידולים, מייצרים בשר, גבינות,

דבש, יין, משקיעים ומזיעים, מלמדים את היהודים ואת הערבים את כל השיטות הכי חדשניות ואז באים

כמה בדואים וגונבים לנו את הגידולים שלנו. אני מתגעגע מרתה, מתגעגע לימים שישבנו בנוחות בבית

שלנו בוויטנברג וחלמנו על ארץ הקודש.

מרתה: הו הרמן... נכון שחם ונכון יש יתושים וקדחת ונכון שגונבים אבל הרמן, אל תשכח שאתה

טמפלר. לשבת בוויטנברג ולחלום על ארץ הקודש... אתה נמצא בארץ הקודש!

הרמן: אבל זה לא מה שדמיינתי, לא על זה חלמתי,

מרתה: הרמן, Lieber Herman, (מחבקת אותו) באת לכאן כדי לעבוד את אדמת האל ולקרב את

הגאולה. ויש בלבך סליחה וחמלה לכל כי אתה טמפלר. ואני גאה בך. עכשיו לך לבאולינג של קוגל

ותראה לו מי זה הרמן ראלף אולהרר.

תאטרון שורשים

מתייעוד המורשת המשפחתית לאירוע בימתי

מטרות

- חשיפה למורשת המשפחתית
- חיבור למסורת המשפחתית ושימורה
- חיבור לקהילה, לחברה, למסורת, לתרבות
- העמקת הזהות האישית והרחבת האישיות
- פיתוח אמפתיה, סובלנות וקבלת האחר

השראות לבניית
סיטואציה
תאטרונית

■ סיפור אישי (מסע נדודים, סיפורי אהבה,
התיישבות וחלוציות, בניית מפעל ועוד)

■ מכתבים

■ תמונות

■ חפצים

■ תלבושות

■ מאכלים

תרגיל 1

הסיפור האישי

- כל תלמיד בוחר מושא למחקר
- בקבוצות או במליאה – מכינים שאלון
 - דוגמא להנחיות למראיין
 - דוגמא לשאלון
- התלמיד מראיין את מושא מחקרו
- התלמידים משתפים במליאה או בקבוצות קטנות
- התלמיד מחלץ את הסיפור מתוך הריאיון וכותב מונולוג
 - בקבוצות/ זוגות – כתיבת סצינה
 - הצגת תוצרים – סצינות ו/או מונולוגים

חילוץ הסיפור

- התמקדות בסיפור אחד מרכזי, מתוך חומרי הריאיון, שיש בו פוטנציאל דרמטי שניתן ליצר ממנו סיטואציה או מונולוג משמעותי.
- בחירת סוג/צורת מבע: תאטרון סיפור, תאטרון בובות, תאטרון מסכות, דרמה ריאליסטית' רשומון
- הגדרת הרכיבים הדרמטיים: מקום וזמן, נושא, קונפליקט, דמויות, שפה וצורת שיח (מונולוג, דיאלוג, עירוב דיאלוג ומונולוג)
- שרטוט קווי העלילה המרכזיים והמהלך הדרמטי.
- אפיון הדמות/דמויות מאפיינים פנימיים וחיצוניים (להשתמש בחומרי הריאיון והתצפית)
- הגדרת הרצון, רצף פעולות דרמטיות.
- החלטה על רגע הפתיחה (חיובי/שלילי, התפתחות, תפנית, סיום (חיובי/שלילי או פתוח)

תרגיל 2

חפץ מספר סיפור

- כל תלמיד בוחר חפץ שיש לו סיפור משמעותי במסורת המשפחתית
- התלמידים יוצרים ת.ז. לחפץ בלוח השראה משותף ברשת כדוגמת

[Padlet](#)

- הנחיות ליצירת ת.ז. לחפץ:
 - מהו מקור החפץ?
 - מתי נוצר?
 - מי יצר אותו?
 - כיצד הוא התגלגל במשפחה/לידיך?
 - מאיזה חומר הוא עשוי?
 - תיאור קצר של החפץ האם יש עליו דימויים מיוחדים
 - מהו מסמל עבורך?
 - הוסיפו תמונה
- בוחרים סוג תאטרון: תאטרון סיפור, סצנה דרמטית דייאלוגית, מונולוג, תאטרון פיזי, רשומון
- כותבים את הטקסט הנאמר ואת הוראות הבימוי
- מציגים את התוצרים

ריאיון לתאטרון שורשים הנחיות לתלמיד המראיין

חזרה

- קבעו עם המרואיין שלכם בשעה נוחה ונעימה. רצוי להכין שתיה וכיבוד קל. שבו במקום שקט וקבעו מסגרת זמן של כשעה עד שעה וחצי ללא הפרעות והסחות דעת. הקליטו את השיחה, רשמו נקודות עיקריות ובמידה ויש באפשרותכם להעמיד מצלמה, מומלץ לצלם את הריאיון בווידאו. היו פנויים ונינוחים לתת את מרב תשומת הלב למרואיין שלכם.
- מומלץ להתמקד במספר שאלות (5-7) לפי תחומי העניין והדיאלוג שנוצר.
- במהלך הריאיון שימו לב להבעה הגופנית של המרואיין, צורת ישיבה, הליכה, עמידה, החזקת הראש, על תנועות/מחוות אופייניות וכן על אופן הדיבור – קצב, הדגשים על מילים או אותיות מסוימות, חיתוך דיבור, מבטא, עוצמת הקול וכד'. כדי שיהיו לכם גם חומרים לעיצוב הדמות.

דוגמא לשאלות לריאיון

חזרה

- מה שמך? האם יש לך/ היה לך שם נוסף? מדוע קרוא לך כך? האם יש/היה לך שם חיבה? ומה משמעותו?
- בן/בת כמה את/ה?
- היכן נולדת? תאר את הבית בו גדלת? את השכונה? ספר לי על החדר בו גדלת?
- ספרי על המשפחה שלך? אל מי היית הכי קרוב/ה?
- באיזה משחקים שיחקת? היכן שיחקת רב הזמן ועם מי?
- האם היה/הייתה לך חבר/ה טובה מיוחד? ספרי לי עליו/ה. מה היה מיוחד בו/בה?
- ספרי לי על הזיכרון הראשון המשמעותי שהיה לך?
- האם היה לך בגד שאהבת במיוחד? חפץ שאת/ה קשור/ה אליו?
- מה המאכל האהוב עליך?
- במה את/ה עוסק/ת (או עסקת למרואיין מבוגר)
- ספרי לי על רגע של החלטה חשובה ומשמעותית בחייך. מה קרה שגרם לך לקבל החלטה זו? מה היו תוצאותיה?
- אם עלית לארץ מהיכן הגעת ואיך?
- ספר לי על האהבה הראשונה או האהבה הכי משמעותית שהייתה לך.
- האם יש אירוע משמעותי נוסף בחייך שהיית רוצה לשתף אותי?
- למה? או למי? את/ה מתגעגע/ת?